

PROTOKOL HODNOCENÍ RIGORÓZNÍ PRÁCE

POSUDEK OPONENTA

JMÉNO AUTORA RIGORÓZNÍ PRÁCE: **Tereza Doubková**

NÁZEV PRÁCE: **Nová studená válka: analýza výroků Donalda Trumpa a Baracka Obamy vůči Ruské federaci.**

HODNOTIL: *Doc. Přemysl Rosůlek*

HODNOCENÍ RIGORÓZNÍ PRÁCE (stanovení a naplnění cíle práce, obsahová stránka, formální úprava, stručný celkový komentář, otázky a podněty k diskusi)

Stanoveným cílem předložené práce „je potvrdit či vyvrátit existenci konfliktu v současném mezinárodním systému, který by se novou studenou válkou dal nazvat“. Výzkum je zúžený na USA a Rusko. Domnívám se, že cíl práce se splnit podařilo. Dílčí výhrady a náměty k zamyšlení uvádím níže.

Obsahová stránka:

Práce je po obsahové stránce velmi ambiciózním projektem. Autorka konceptualizuje novou studenou válku a odlišuje ji od klasické studené války, analyzuje výroky prezidentů Baracka Obamy a Donalda Trumpa a výše uvedené konfrontuje s kulturou anarchie dle A. Wendta.

Autorka stanovila počátek nové studené války na rok 2014 (s. 39). Ale řada dostupných analýz jde dále do minulosti. Někdy se hovoří o nové studené válce od roku 2008 (Gruzie). Autorka tento konflikt zmiňuje (např. autoreferát, s. 3), ale za bod zlomu jej nepovažuje a má na to samozřejmě plné právo. To platí i o sporu ve vztazích USA-Rusko v roce 1999 (Kosovo). Vznáším přesto otázku k diskusi, proč autorka zvolila rok 2014 a nikoliv třeba rok 2008 anebo 1999. Anebo jiný?

Dále se ptám na otázku etablovaných kritérií. Autorka pracuje s a) ideologií, b) zástupnými konflikty, c) vojenskou silou a s d) ekonomikou. Podle těchto hlavních bodů rozdělených do kapitol tedy soudím, že se jedná o hlavní komparační kritéria/témata. Je samozřejmě otázkou, zda by např. ideologický boj ze studenovělečného období neměl po roce 1991 doznat jisté modifikace, neboť Rusko (na rozdíl od Sovětského svazu) neusiluje o propagaci svého režimu, ale primárně se snaží podkopat důvěru občanů Západu v jejich demokratický systém s pomocí – v samostatné kapitole bohužel neakcentované, zmiňované jen průřezově a vlastně poměrně okrajově – systematické a sofistikované dezinformační kampaně.

V této souvislosti Rusko ale nespolehá jen na loajální či Kremlem vlastněné mediální domy, jak uvádí autorka, ale zejména na širokou a propracovanou mediální síť, ve kterém jsou též „užiteční idioti“ a boty (sg. bot). A vůbec zařazení tzv. *soft power*, příp. veřejné

diplomacie, by mohlo dle mého názoru velmi dobře ilustrovat rozdíly mezi studenou válkou a novou studenou válkou (NSV) stejně jako akcent na ideologii v době studené války a na politiku (nikoliv ideologii) v době nové studené války. Proč autorka píše, že Rusko zahajuje globální informační válku v roce 2016 (s. 54)? Proč ne v roce 2014 (Krym, Majdan, východní Ukrajina)?

Polemizoval bych také s některými autorčinými kritickými postřehy vůči zahraničně-politickému mandátu Donalda Trumpa. Např. když kritizuje jeho „činy“ (např. s. 37) – neměla autorka na mysli rétoriku (neboť řada zahraničně-politických kroků Donalda Trumpa nebyla hodnocena za kontroverzní tak jako jeho výroky)?

Další téma k diskusi: covid. Autorka chtěla práci aktualizovat až do současnosti, což je dobré, ale je třeba přitom brát v patrnost, že se jedná o téma, u kterého je důležité nečinit ukvapené závěry: autorka píše na s. 60 (a rozvádí v pozn. č. 149), že Rusko je vítěz v boji o vakcínu a to jen proto, že ji schválilo na národní úrovni. Putin se do doby psaní posudku nenechal očkovat (14.1.2021) a mimo Rusko byla tato vakcína ve stejném čase schválena jen v Bělorusku, Srbsku, Argentině, Bolívii, Alžírsku a Palestině. Je nutné se tedy ptát, zda toto deklarované vítězství není předčasné?

Polemizoval bych i s některými dalšími argumenty, i když jsem si vědom, že se vzhledem k tématu jedná o okrajovější bod: např. v případě reflexe neetičnosti referenda na Krymu od připojení k Ruské federaci, bychom měli vzpomenout též krátkou a jednostrannou kampaň před hlasováním, náhlou změnu otázek na hlasovacím lístku jako i nemožnost hlasovat pro status quo ve finální verzi znění otázky předložené k hlasování.

Výše uvedená část je často spíše deskriptivního než analytického charakteru a asi i proto se do jisté míry opírá také o agenturní či novinářské zdroje, což je ale možné i vzhledem k aktualitám v textu. Postrádám zde ale jistou „filozofickou“ nadstavbu, která by tyto pasáže vhodněji rámovala do konceptu nové studené války (ten mohl být dle mého názoru koneckonců ještě úžeji definován v souladu s cílem práce ve vazbě USA-Rusko bez občasných odboček k dalším zemím jako je Čína).

Analýza výroků Baracka Obamy a Donalda Trumpa je rozhodně zajímavou částí práce. Empirický korpus dat je dobře představen, metoda vhodně vysvětlena. Jisté výhrady k této části vznáším hlavně v části formální úprava a pak se ptám na interpretaci dat: které části z rozsáhlého korpusu dat si zasloužily být vybrány ke kvalitativní interpretaci? Byla k tomu nějaká metoda či k tomu došlo intuitivně? (na mysli mám výběr citací prezidentů a jejich interpretace).

Překvapivé je, že jádro samotné teorie je představeno až na s. 88. (Wendtovy kultury anarchie). Teprve tam je vysvětlována teoretická část a vzápětí je i aplikována, navíc velmi

stručně, až od s. 91 v rámci podkapitoly k této teoretické části (podkapitola 5.2.) – na s. 91-95 v rozsahu cca 3 normostran, pokud nepočítám tabulku.

Závěr není ani tak shrnutím práce, ale otevírá nová témata, zavádí čtenáře do světa autorčiných, byť nikoliv nezajímavých, spekulací (např. Brzezinského myšlenky o neudržitelnosti dominance USA, s. 99). Už první věta závěru „Studená válka skončila vítězstvím Spojených států amerických a západních ideálů“, mne vede k otázce, zda tyto pojmy („vítězství“ a „západní ideály“) byly někde v práci zkoumány anebo proč se to tu konstatuje. Závěr by měl být dle mého názoru především shrnutím zjištěného.

Formální úprava:

Formální práce je na solidní úrovni. Práce zcela jistě prošla poměrně důkladnou jazykovou korekturou a pro čtenáře je čtivá. Překlepy se objevují zcela výjimečně (např. řebříček místo žebříček na s. 30; Hillary, nikoliv Hilary na s. 46).

Dílčí námitky vznáším tyto: Autorka není zcela konzistentní v užívání zkratk. Zatímco některé používá celkem systematicky v celém textu (např. NSV – Nová studená válka), v jiných případech se vedle sebe na téže stránce objevují např. „RF“ a „Ruská federace“ (např. s. 41, ale i jinde). Některé zkratky užívané v práci celkem v hojném množství (např. NDS (s. 29); INF (s. 30), zkratky přímo v názvech kapitol, příp. výskyt hned tří verzí na jedné stránce (s. 64): „DT“, „Donalda Trumpa“ i „Trumpovy administrativy“ aj.), mě vedou k námětu, že práce by zasluhovala seznam zkratk uvedený ve specifickém jednostránkovém oddílu, čímž bohužel ale práce nedisponuje.

Jak už jsem naznačil výše, v části zaměřené na analýzu výroků (od s. 62) mohly být tabulky přehlednější a lépe zpracované. Jejich čitelnost, resp. možnost jejich rychlé interpretace, je pro čtenáře občas obtížná. Tabulky v textu např. na s. 70 a 71 mohly mít lepší design (např. jiná velikost buněk, zneviditelnění a naopak zvýraznění některých linek a legendy přímo pod tabulkou, příp. dokonce i čitelnost některých popisků k tabulkám – viz např. s. 81). Chybí i vhodnější slovní interpretace u tabulek. Naopak poznámky pod čarou vhodně doplňují vlastní text práce.

Stručný celkový komentář:

Celkový dojem z práce je takový, že pozitiva jistě převládají. Nicméně některé náměty, i když žádná z výtek není z kategorie zásadních, by dle mého názoru měly být důkladně vysvětleny během obhajoby. Na mysli mám zejména toto: část deskriptivní po zdařilé konceptualizaci je moc dlouhá a to na úkor analýzy výroků, která se mi zdá zase naopak krátká ve srovnání s délkou celé práce. Teorie začíná být představována až na konci práce a je hned, a velmi

krátce, aplikována. Závěr pak není závěrem ve smyslu zhodnocení či shrnutí zjištěného, případně je, ale jen částečně.

Otázky a podněty k diskuzi:

Viz podněty, náměty a pochybnosti v textu a shrnuté pak v předchozím odstavci.

Nemám žádný problém doporučit práci k obhajobě, ale za předpokladu uspokojivého zodpovězení všech výtek a námětů k zamýšlení, které se objevují v tomto posudku.

DATUM: 15. ledna 2021

PODPIS: Přemysl Rosůlek

